

– Så där, nu var det klart och tack så mycket från dirigenten Lennart Falkebring till konsertmästaren Anne Holmer och därmed till hela orkestern. Då var klockan sex denna minnesvärda söndagskväll.

Från genrep till sensationell final sex timmar senare

Det borde varit fullsatt i Culturum i lördags, så bra var det. Det är med andra ord dags för många att vakna och inse att vi har en egen symfoniorkester här i staden som verkligen är hörvärd. Kanske har alla tänkbara lyssnare inte hängt med helt i svängarna när Filharmoniska Sällskapet har gjort en hel del "cross over"-satsningar på senare år. Sådant är både nyttigt och nödvändigt i vår tid. Men den här gången var det ett klassiskt program att se fram emot, och kanske hade även musikerna längtat efter att få visa framfötterna i sådan musik, vad vet jag? Bra musik var det i alla fall, från Gabrieli via Mozart till Richard Strauss. Och så den stora högromantiska symfonin allra sist – *Den amerikanska* av Dvorak, som blev en sensation, särskilt den dramatiska finalen.

Har ni också undrat över hur orkestern bär sig åt för att det ska låta så där allra extra bäst under konserten? Följ med här så ska jag berätta hur jag tror det går till.

Viktigt är att alla musiker får sina noter i god tid, speciellt när en orkester inte bara består av professionella utan en stor del amatörer – dock i ordets bästa bemärkelse, alltså sådana som älskar att spela tillsammans och inte får något betalt för det, inte vad jag tror.

Var och en övar på sin kammare och speciellt på de svåraste ställena, femtio eller hundra gånger. Då KAN det vara kämpigt att bo som granne i lägenheten bredvid!

Någonstans här i början eller längre fram är det vanligt att en eller två stämmor samlas för en egen detaljgenomgång: ett stämrep.

Sedan kommer dirigenten på de första repetitionerna och allt går igenom bit för bit och sätts ihop till större enheter. Alla musiker är ännu inte på plats, speciellt tillresande blåsare kommer i värsta fall inte förrän till generalrepetitionen, men då förutsätts det att de redan kan sina stämmor.

Klockan tolv i söndags var det så dags för generalrepetition, eller genrep som det oftast kallas. Det är ju ingenting som jag eller de flesta andra brukar få vara med på (jo, när det handlar om genrep inför en operapremiär). Men denna gång hade jag uppdraget att ta ett fint foto av hela orkestern, och det skulle ske när genomgången av Dvorak-symfonin var klar. Då tyckte jag det var roligt att passa på att även få se och höra hur ett sådant genrep kan gå till.

Först av allt var det punktligt och lugnt utan fladdriga nerver. Tidsschemat gick igenom och fikapauserna kom denna gång inte samtidigt för alla. Och någon hade glömt en tröja förra repetitionen.

Orkestern lät jättebra, tyckte jag, men det hördes faktiskt på klangen i början att en trumpetare inte hade kommit än. Dirigenten tog en sats av symfonin i taget och efteråt kom uppmuntran och snälla påpekanden och speciellt efter tredjesatsen en hel del finslipande omtagningar av de rytmiskt svåra övergångarna.

Samvaro så i fikarummet, skratt och avkoppling och en hel del telefonsamtal – och två damer som höll kaffebryggarna i gång och bjöd på smörgåsar och kakor. Det är trångt bakom scenen i Cultorum, vilket ni kanske inte tror. En bastuba kunde stå vid utgångsdörren och vänta, men dyrbara fioler kan man inte lägga ifrån sig var som helst. Musik av Mozart och Strauss läckte in från scenen från de som repeterade.

Allra först kom en överraskning för publiken, när konserten började med musik från läktaren.

Nå, så började konserten klockan fyra. Och det blev en härlig överraskning för alla som satt nere i salen och inte såg en enda musiker, bara en dirigent på scenen i en ljuscirkel. Men när han slog igång kom det från läktarens ena sida en fyrstämmig brassensemble och snart en liknande sådan från andra sidan. Alltså inte bara stereo utan också i alla dimensioner av klang och efterklang, växelvis starkt och svagt, så som Gabrieli skrev för Markuskyrkan i Venedig precis åren före 1600. Mäktigt och sååå rent och vackert spelat på trumpet, horn, basuner och tuba.

Richard Strauss som 16-åring och underbarn var säkert en nyhet för de flesta, men serenaden för 13 blåsare

blev en elegant underhållning från den blivande mästarens ymnighetshorn. Glöm nu inte att kvällens huvudperson Dvorak har en mogen serenad för samma ensembletyp, mycket mer omfattande i flera satser och förstås ännu mycket bättre musik. Lyssna!

Mozart och *Eine kleine Nachtmusik* är ju desto mer bekant och platsade utan vidare i programmet. Och det var glädjande hur friskt och medryckande stråkarna spelade och hur noga det gick att följa sådant som spelet i mellanstämmorna. Liiiite gnissel var det i tonartsövergången men bara ett kort tag men inte farligt alls. Och än en gång – glöm inte att Dvorak har även en fantastisk stråkserenad. Lyssna!

Symfonin från nya världen kom att överträffa alla mina förväntningar. Orkester och dirigent hade inte alls gjort misstaget att ta slut på sina krafter under genrepet. Däremot hände det några gånger att det förekom småmissar på sådana ställen som suttit fint tidigare på dagen. Och vice versa. Men som sagt sådan händer och spelar ingen stor roll – är snarare bevis på att det är en levande gruppgemenskap att spela i en orkester. Vackra och ömsinta solon hörde vi förstås från engelska hornet i andrasatsen, från flöjter och klarinetter och oboe och så pukvirvlar och hornstötar och trumpetfanfarer av aldrig tröttnande slag. Visst hade det gärna fått finnas en skog av stråkar på scenen, som i proffssammanhang, men stråkarna överträffade sig själva i renspelning och klangmättnad denna gång.

Bravo! Eller snarare: **Bravi !**

Stråkarna har väl sällan låtit så rena och klangmättade som denna gång. Och de fyra valthornisterna spelade fantastiskt, speciellt i den sensationellt friska och dramatiska finalen.

P.S.

När vi i publiken lämnar konsertlokalen och småpratar om det vi hört och vad vi ska äta och dricka för gott senare på söndagskvällen, då hjälps musikerna åt att rodda på scenen, stapla stolar och packa undan notställ och notbelysning. Och allra sist är det några som har hyrt en stor släpkärra och hämtar de tre pukorna och andra stora pinaler.

Lennart Falkebring dirigerar Gabrieli under genrepet. Sedan fick C-tuban vila till konserten – den är gjord av en tysk instrumentfirma sedan sex generationer: Meister Walter Nirschl.

Text och foton: Fride Jansson

+